

FESTIVAL DE TORROELLA DE MONTGRÍ

DEL 19 DE JULIOL AL 27 D'AGOST
www.festivaldetorroella.cat

Divendres, 16 d'agost de 2013
22h - Església de Sant Genís

NUEVO SARAO

PROGRAMA

Joan Araniés (ca. 1580 – ca. 1650)

A la luz del día
Dígame un requiebro
Para recibir a Lisa

Anònim

San Juan de Lima con sus diferencias (instrumental)

Joan Araniés

Dulce desdén (text de Lope de Vega)

Andrea Falconieri (1585/6–1656)

La suave melodía (instrumental)

Joan Araniés

Pensamientos altos
Avecillas suaves
Mi zagala

Marco Uccellini (ca. 1603–1680)

Sonata seconda detta 'La Lucimínia contenta' (instrumental)

Joan Araniés

En dos lucientes estrellas (text de Luís de Góngora)
Halconcillo nuevo
Aquel niño

Anònim

Lanchas para baylar (instrumental)

Joan Araniés

Parten las galeras
Un sarao de la Chacona

INTÈRPRETS

Nuevo Sarao

Mercedes Hernández, soprano

Marta Infante, mezzosoprano

José Pizarro, tenor

Guadalupe del Moral, violí

Manuel Vilas, arpa

Oriol Aymat, violoncel

Rafael Bonavita, guitarra barroca i direcció musical

Màrius Bernadó & Rafael Bonavita, direcció artística

Judith Farré, assessorament filològic

El *Sarao de la Chacona: Libro segundo de tonos y villancicos a una, dos, tres y quatro voces* és una producció musical impulsada pel SCT Laboratori de Musicologia de la Universitat de Lleida i el Festival de Música Antiga dels Pirineus, amb l'ànim de contribuir a la recuperació del patrimoni musical català i, alhora, posar de relleu la capacitat i el compromís de totes dues institucions en la transferència dels coneixements que genera la recerca musicològica a la societat. L'espectacle fou presentat al públic, com a producció pròpia en la primera edició del FeMAP, l'estiu del 2011.

El *Sarao de la Chacona* recupera, per primer cop de forma integral, les composicions de Joan Araniés editades a Roma l'any 1624. La major part de les peces allí recollides s'adiuen amb el repertori profà hispànic característic de la primera meitat del s.XVII. El gènere més representatiu de la col·lecció és el romance. La base popular, tenyida de refinaments i cultismes, és l'element dominant dels textos d'un repertori musical que s'ha conservat gairebé tot en forma manuscrita i del qual, per aquesta mateixa raó, tan sols coneixem una molt petita mostra de tot el que devia circular durant els primers decennis del s. XVII. Els textos musicats per Araniés són una excel·lent mostra d'aquesta nova percepció i sensibilitat poètica. El *Sarao de la Chacona* vol recordar l'ambient i el paisatge sonor d'una d'aquelles reunions festives que, en determinats ambients cortesans o aristocràtics del s. XVII, entretenien els assistents amb danses, representacions teatrals curtes (comèdies, entremesos, mascarades), històries contades, diàlegs i disputes, concursos, jocs de societat i refrigeris a més, naturalment, d'intervencions musicals, a càrrec de professionals contractats o dels propis invitats.

Les relacions polítiques i culturals entre les penínsules hispànica i italiana eren, als inicis del s.XVII, intenses. La presència i l'influx de la corona castellana en territoris italians (Milà, Nàpols, Toscana) igual com la necessitat contínua de teixir i destèixer complicitats polítiques i econòmiques, afavorí un corrent regular de contactes i influències mútues entre les dues ribes del Mediterrani. La música no en va restar al marge. El que venia d'Itàlia, entre moltes altres coses, era una nova consciència de la música instrumental i de les formes que se'n derivaven com la incipient sonata violinística. Les obres del llautista napolità Andrea Falconieri (1585/6–1656) o del violinista Marco Uccellini (ca. 1603–1680) apunten en aquesta direcció.

No eren menys forts els vincles i el flux i reflux d'influències entre la península ibèrica i les colònies d'ultramar i per això hem volgut complementar les cançons de Joan Araniés amb algunes peces testimonis d'aquesta realitat. En aquest viatge d'anada i tornada, Amèrica no solament va absorbir el llegat musical vingut d'Europa a través d'Espanya. Aviat generà també formes musicals pròpies en les quals els elements importats de la tradició europea es fusionaven amb altres de marcada empremta indígena. Unes propostes que ben aviat retornaren al vell continent. Primer a Espanya, després a Itàlia i arreu d'Europa alguns d'aquests nous plantejaments musicals gaudiren d'una gran acceptació i difusió, tant en els ambients de la música culta com en la popular. El cas de l'esquema harmònic de la chacona, de probable origen llatinoamericà, és segurament un dels més emblemàtics i duradors. No deixa de ser notable, d'altra banda, que el *Libro segundo de tonos y villancicos* de Joan Araniés, reculli la primera chacona completa coneguda amb la música i el text poètic perfectament acabats.

Ben poca cosa es coneix d'aquest compositor i mestre de capella actiu principalment a Catalunya durant la primera meitat del segle XVII. Les primeres dades certes el situen a Tortosa on sembla que va exercir en diverses etapes entre 1604 i 1614. Després es traslladà a Lleida, on ocupà el càrrec de mestre de capella de la catedral entre l'octubre de 1614 i el maig de 1620. La següent dada de la seva biografia el situa a Roma, al servei de l'ambaixador de la corona espanyola a la cort papal, Ruy Gómez de Silva y Mendoza de la Cerda, tercer duc de Pastrana i príncep de Melito. No sabem del cert en quin moment Araniés va emprendre el camí de retorn a la península. A finals del mes de juny de 1626 el seu protector, el duc de Pastrana i el seu seguici van deixar Itàlia, però no van arribar a la cort de Madrid fins alguns mesos més tard. Sembla clar que Araniés deuria marxar de Roma abans de la partença de Pastrana, ja que el mes de juliol de 1626, quan va presentar-se a les oposicions al magisteri de capella de la catedral de Barcelona, ja figurava com a canonge de la col·legiata d'Alcanyís. Finalment fou Marcià Albareda qui obtingué la plaça que havia quedat vacant a la seu barcelonina després de la mort de Joan Pau Pujol. Entre 1627 i 1634 Araniés ocupà el magisteri de cant de la catedral de la Seu d'Urgell que el mateix Albareda havia deixat en marxar a Barcelona. Segons consta en les actes capitulars d'Urgell, Araniés tornà a ocupar breument el mateix càrrec l'any 1649. Un any més tard el seu rastre es perd definitivament.

La seva obra musical conservada és realment escassa. A més de les dotze composicions que integren el *Libro segundo de tonos y villancicos* tan sols han perviscut mitja dotzena més d'obres en el cançoner conservat a la Biblioteca Casanatense de Roma. Les peces recollides en el volum imprès a Roma són, però, una excel·lent mostra de la música ibèrica i italiana de l'època i el millor exemple de les estretes relacions culturals i musicals existents entre les dues ribes de la Mediterrània en aquell moment. Aquí Araniés demostra ser un compositor capdavanter, perfectament adaptat tant a l'estil idiomàtic del barroc musical hispànic que just en aquest moment s'està definint, com als usos de la modernitat musical que en aquells anys s'estava imposant des d'Itàlia a la resta del món. Es tracta, a més, d'un cas singular, pel fet de ser un dels primers i dels escassos compositors ibèrics del barroc que va arribar a imprimir la seva música, i que ho va poder fer a Roma, l'escenari privilegiat de l'activitat musical i del món editorial dels inicis del barroc europeu.

Màrius Bernadó i Tarragona

Nuevo Sarao

Mercedes Hernández, soprano

Nascuda a Santiago estudià cant i s'especialitzà en música antiga amb Guillemette Laurens al Conservatori de Toulouse, la Musikhochschule de Trossingen i la Schola Cantorum Basiliensis. Canta per tota Europa com a solista o membre de grups de cambra. Des de 1991 canta amb La Capella Reial de Catalunya, que dirigeix Jordi Savall, i amb el grup Le Parlement de Musique de Martin Gester. És membre del grup de música antiga Resonet.

Va actuar per primer cop al Festival de Torroella en l'edició de 2002.

Marta Infante, mezzosoprano

La mezzosoprano lleidatana ha cantat amb grups com La Caravaggia, Concierto Español, La Capilla Real de Madrid, Musica Ficta, Los Músicos de Su Alteza o Acadèmia 1750 i orquestres com Nacional de España, Sinfónica de Madrid, Filarmónica de Málaga o ORCAM sota la direcció de José Ramón Encinar, Aldo Ceccato, Ottavio Dantone, Federico Maria Sardelli, Paul Goodwin o Rinaldo Alesandrini.

Va actuar per primer al Festival de Torroella en l'edició de 2007 i hi ha tornat en les de 2008, 2009 i 2010.

José Pizarro, tenor

Nascut a Girona, estudià cant al Conservatori de Badalona amb Jordi Albareda i amplià la seva formació amb Mark Tucker, Aldo Baldin i Ingeborg Danz. Estudià també direcció coral amb Martin Schmidt i Eric Ericson, i viola de gamba amb Pere Ros. És membre del Collegium Vocale Gent i de Los Músicos de Su Alteza. Ha cantat sota la direcció de Pablo Heras-Casado, Philippe Herreweghe o Robert King.

Debuta al Festival de Torroella.

Guadalupe del Moral, violí

Va néixer a Córdoba, Argentina, el 1981. Començà els seus estudis de violí de petita i els continuà amb Humberto Carfi. El 1999 va especialitzar-se en violí barroc amb Manfredo Kraemer, amb qui ha realitzat molts concerts. Realitza una intensa activitat concertística amb grups de música antiga com Elyma, Le Concert des Nations, Café Zimmermann, Al Ayre Español, La Risonanza, Forma Antiqua o La Caravaggia.

Debuta al Festival de Torroella.

Manuel Vilas, arpa

Nascut a Santiago de Compostel·la, estudià arpes antigues amb Núria Llopis i Mara Galassi. Ha col·laborat amb nombrosos grups i com a solista en importants festivals. Actualment està centrat en un projecte de recuperació de peces vocals del barroc espanyol acompanyades de l'arpa de dos ordres. El 2008 fundà l'ensemble Ars Atlantica, dedicat a recuperar les cantates del Palau Contarini interpretades amb la mezzosoprano Marta Infante.

Debuta al Festival de Torroella.

Oriol Aymat, violoncel

Nascut a Reus el 1979, després d'estudiar amb Fernando Caminals i Enric Prats, el 1995 Ruggiero Ricci li va suggerir que ingressés a la Yehudi Menuhin School (Gran Bretanya) on va fer el batxillerat musical amb Leonid Gorokhov. A la Folkwang Hochschule d'Essen (Alemanya) va estudiar amb Young-Chang Cho. És el primer violoncel de l'orquestra alemanya l'Arte del Mondo.

Debuta al Festival de Torroella.

Rafael Bonavita, guitarra barroca i direcció musical

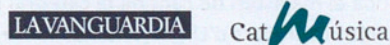
Nascut a l'Uruguay i diplomad en la Schola Cantorum de Basilea, és un dels màxims exponents en els instruments antics de corda pinçada. Després d'anys de col·laboració amb directors com Jordi Savall, Marc Minkowski o René Jacobs, s'ha centrat en la seva carrera de solista. Entre els seus enregistraments destaquen *Principe delle Muse* i *Sanz-Murcia*, amb danses per a guitarra barroca; *Musica Moderna*, dedicat a l'avantguarda del barroc italià per a tiorba; *Al compás de la vihuela* i *Bach-Bonavita* amb el llaüt barroc.

Debuta al Festival de Torroella.

Organitza

Mitjans oficials

Patrocinen

Col·laboren

